

Les veus catalanes de Cohen

Toti Soler, Lluís Llach, Javier Mas i Jorcx parlen de la seva relació amb el músic canadenc

La primera versió de **Toti Soler** en català, la col·laboració com a músic en gira de **Javier Mas**, la foto conjunta amb **Lluís Llach** o l'àlbum integral del cantautor **Jordi Calmet** i **Jorcx**; ens expliquen en primera persona com els ha influenciat i quina ha estat la importància de **Leonard Cohen** en la música actual.

Toti Soler. Foto: Juan Miguel Morales

Toti Soler. La primer versió

Toti Soler va ser el primer artista català que va enregistrar una versió de **Leonard Cohen**. Es tracta de "Susanna", una adaptació al català de "Suzanne" signada pel poeta Josep Maria Andreu. "És una cançó que vaig gravar per encàrrec d'Enric Gispert, aleshores director d'Ars Musicae, per al disc *Liebeslied* (Edigsa, 1972). "El meu pare em va insistir molt perquè enregistrés unes cançons antigues i l'Enric Gispert em va portar aquesta cançó. Vaig provar-la, vaig veure que sortia bé i la vaig gravar. Té una lletra molt bonica i una melodia molt senzilla però molt emocionant; és una cançó magnífica. El disc el vaig gravar tot d'una tirada, una peça rere l'altra, amb un magnetòfon que era de l'Enric Gispert, una guitarra clàssica del **Raimon** i una guitarra acústica del **Quico Pi de la Serra**."

Aquesta cançó ha acompanyat **Soler** tota la vida. "Vaig ser el primer artista de l'Estat espanyol a cantar una versió de **Cohen**, per això em van contractar a la gira d'*Acordes con Leonard Cohen*."

Malgrat això, **Cohen** no és un dels artistes de referència per a **Toti Soler**: "Amb tot el respecte, però **Leonard Cohen** no era un dels meus artistes preferits. Anys després, quan vaig fer la gira d' *Acordes con Leonard Cohen*, vaig tenir l'ocasió de sentir moltes cançons seves que em van agradar molt. Llavors vaig pensar que el trobo un gran compositor encara que com a intèrpret no m'atreu tant".

Cohen i Javier Mas al Palau Sant Jordi (Barcelona) l'any 2012. Foto: Xavier Mercadé

Javier Mas. L'amic i col·laborador

Multiinstrumentista aragonès vinculat a moltíssimes iniciatives de l'escena folk i blues catalana, **Javier Mas** era admirador de **Leonard Cohen** des de molt jove. Després d'organitzar la gira d'*Acordes con Leonard Cohen*, en la qual va participar Adam Cohen, fill del cantautor canadenc: "Gràcies a aquests concerts i al disc que vam fer, **Leonard** em va trucar. En aquella època s'havia retirat però va pensar que jo el podria ajudar a la tornada als escenaris. Vam treballar junts durant sis anys, des del 2009 fins fa un parell d'anys".

Cohen, que es va enamorar del lluit de **Javier Mas** i se'l va endur com un pilar de les seves llargues gires mundials, va deixar una empremta profunda en **Mas**, també en el tracte personal. "Era una persona que jo admirava des de molt jove. Vaig treballar amb ell i era una persona molt

amable. Era molt atent amb tothom, ens tractava amb molta delicadesa. Era una persona sàvia, que transmetia tot el seu coneixement i que m'ha ajudat a la meua vida. Estic fotut i en procés d'acceptació."

Lluís Llach i Cohen. Foto: Bernardo Pérez

Lluís Llach. El record d'una conversa

L'any 1986 CBS va fer un disc amb la musicació de diversos poemes de Federico García Lorca per part de diversos cantautors de la companyia. Al treball, que es va publicitar amb l'eslògan 'els millors cantautors del món canten García Lorca', hi havia, entre d'altres, **Leonard Cohen** i **Lluís Llach**. El disc no es va presentar mai en directe però els dos cantants van coincidir a Madrid. "Jo era en un reputat estudi de Madrid i em va venir a veure. Li vaig posar la cançó i se la va escoltar molt atentament. Tenia aquest posat serè que li coneixem. Quan va acabar la música no va dir res, vam estar uns minuts callats i després va dir: 'Me la tornes a posar?'. Però el que més recordo és la conversa que vam tenir, em sembla que en francès."

"A mi ja em va tocar amb 'Suzanne' i totes aquelles cançons. Malauradament mai no he estat capaç de llegir en anglès i els meus amics que en saben em diuen que **Cohen** és el gran autor de lletres, que tenen una gran profunditat. M'ho he perdut."

Jorcx. Un àlbum integral

Jordi Calmet Xartó és l'únic artista català que ha enregistrat un disc dedicat sencer a **Leonard Cohen**: *Jorcx interpreta Cohen* (DiscMedi, 2006). "Va ser un dels meus mestres. N'he tingut altres, com **Bob Dylan** o **Bruce Springsteen**, però **Cohen** tenia una intensitat poètica i emocional que em va arribar molt endins. Vaig traduir diverses cançons al català per mostrar la meua faceta d'adaptador. Va ser en una època en què ell estava retirat en un monestir budista i no feia concerts. La seva presència als mitjans era escassa. Després va tornar a fer concerts i va recuperar protagonisme. Va ser un disc sense gaires pretensions, simplement una recopilació de cançons que m'agradaven i algunes feia molt temps que les cantava. És curiós perquè ha estat el disc que més repercussió ha tingut de tots els que he fet."